

Strokovni članek
UDK 347.923:347.965

Vpliv novele ZPP-E na položaj odvetnika v pravi

BOJAN BREŽAN
univerzitetni diplomirani pravnik
odvetnik, partner v sodelovanju
z Odvetniško pisarno Schönherr –
podružnica v Sloveniji

1. Uvod

Pričakovanja zakonodajalca glede veljavnega Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravdnem postopku (ZPP-E)¹ so bila velika. Z obsežno novelo je želel modernizirati slovenski pravdni postopek in ga uskladiti z najnovejšimi svetovnimi trendi.² Glavni cilj novele je bil (kot tudi že v prejšnjih novelah) pospešitev in koncentracija postopka, kar je tudi z vidika odvetnika, ki zastopa (zgolj) interes stranke v postopku, poglobitvenega pomena. Poleg presoje materialnopravne utemeljenosti zahtevka je namreč predvidljivost postopka, tako s časovnega kot s stroškovnega vidika, tista ključna ocena, ki jo odvetnik deli s stranko in ki vpliva na njeno odločitev, ali in kako se bo v zadevi pravdala. Številne izmed novosti, ki jih prinaša ZPP-E, so usmerjene v dosego tega cilja, ki pa je, resda v še relativno kratki praksi, dosežen z mešanimi učinki. Če je imel zakonodajalec pri spremembah sojenja na pritožbeni stopnji dokaj »srečno roko«, pa so zlasti spremembe postopka priprave za glavno obravnavo na prvi stopnji obetale bistveno več.

Novela je prinesla tudi nekatere spremembe, ki so pomembne z vidika možnosti učinkovitejšega uveljavljanja pravic v postopku, saj strankam olajšujejo postavljanje zahtevkov in dokazovanje. Sem spadajo zlasti uvedba stopničaste tožbe in predpravdnega izvedenskega mnenja, določbe glede varstva poslovnih skrivnosti in spremembe pri edicijski dolžnosti.

Nekatere novosti, vnesene v zakon z novelo ZPP-E, naj bi na uporabnike, zlasti na odvetnike, vplivale »protistresno«.³ Sem vsekakor lahko štejemo dobrodošla podaljšanja nekaterih rokov,

¹ Uradni list RS, št. 10/17.

² Poročevalec DZ, EPA 1650-VII z dne 5. 12. 2016, str. 10.

³ Ude in dr. 2017, str. 20.

zlasti roka za pritožbo. Mnenja glede takšnega vpliva na odvetniško delo pri nekaterih drugih spremembah, na primer pri vročanju, pa so med kolegi odvetniki gotovo vsaj deljena.

2. Priprave za glavno obravnavo

Spremembe, ki jih prinaša novela ZPP-E glede priprav za glavno obravnavo, naj bi bile med ključnimi.⁴ Sem spadajo zlasti uvedba pripravljalnega naroka, obveznost izdelave programa vodenja postopka, omejitve števila pripravljalnih vlog in s tem povezano vprašanje prekluzij. Žal pa so se zadržki, ki sta jih ob sprejetju zakona v zvezi s temi spremembami izražali pravna teorija in odvetniška praksa, izkazali za resnične.⁵

Pripravljalni narok naj bi bil namenjen skrbni pripravi na glavno obravnavo. Na njem sodišče s strankami odprto razpravlja o pravnih in dejanskih vidikih spora, da stranke dopolnijo svoje trditve in pravna naziranja ter predlagajo nadaljnje dokaze, se o njih izjavijo ter si prizadevajo skleniti sodno poravnavo. Namenjen je tudi izdelavi programa vodenja postopka (279.c člen ZPP). Zakonodajalec naj bi se pri uvedbi tega instituta zgledoval po avstrijski ureditvi pravnega postopka in arbitražnem pravu.⁶

Mišljeno je bilo, da se pripravljalni narok izvede pred narokom za glavno obravnavo in da med obema narokoma mine nekaj časa, v katerem bodo stranke opravile tista dejanja, ki so bila dogovorjena oziroma sprejeta v okviru programa vodenja. V bojazni, da bi bila ta ureditev v nezapletenih zadevah pretoga, pa je zakonodajalec vendarle predvidel, da se lahko narok za glavno obravnavo izvede tudi neposredno po pripravljalnem naroku.⁷ Ni bilo težko napovedati, da se utegne v praksi ta izjema preleviti v pravilo, in tako se je tudi zgodilo. V veliki večini primerov, pa naj gre za zapleteno zadevo ali ne, sodišča prve stopnje oba naroka razpisujejo skupaj. S tem se izgubi dodana vrednost uvedene novosti, v povezavi z nekaterimi drugimi spremembami pa deluje celo kontraproduktivno.⁸

Najprej glede programa vodenja postopka. Ta naj bi vseboval pravno podlago, ki jo sodišče šteje za relevantno odločitev o tožbenem zahtevku glede na podane navedbe strank, dokazni sklep glede dokazov, ki sta jih stranki že predlagali, in število ali datume narokov za glavno obravnavo, na katerih naj bi sodišče izvajalo dokaze, če je to mogoče (279.č člen ZPP). Vsebi-

⁴ Prav tam, str. 98.

⁵ Primerjaj Galič 2017a in Levovnik.

⁶ Poročevalec DZ, EPA 1650-VII z dne 5. 12. 2016, str. 180.

⁷ Prav tam, str. 178.

⁸ Kot je bilo napovedano – primerjaj Galič 2017a, str. 10.

na te določbe bi sicer lahko bila konkretnjša,⁹ a določba bi vseeno lahko bila pomembna, če bi institucionalizirala izvedbo materialnega procesnega vodstva v (čim) zgodnejši fazi postopka. To velja zlasti glede pravne podlage spora, katere vsebina bi morala biti tudi v opredelitvi pravno relevantnih dejstev, ki naj se nato v postopku dokazujejo. Oziroma podrobneje, kot opozarja teorija: sodnik bi moral razčistiti pravno kvalifikacijo spora, glede na to ugotoviti abstraktni dejanski stan, ugotoviti, katera od zatrjevanih dejstev pomenijo abstraktnemu dejanskemu stanu odgovarjajoče elemente konkretnega dejanskega stanu, in ugotoviti, katera od teh dejstev so priznana, katera splošno znana in katera domnevana, katera pa so taka, da jih je treba dokazovati.¹⁰ Na tej podlagi bi se sprejel dokazni sklep in določil časovni potek postopka.

Prednost zapisa pravne podlage na zapisnik, ki se nadaljuje v zapisnik o glavni obravnavi, pa je minimalna, zlasti če sodišče to obveznost razume preozko. V praksi je obseg navedbe pravne podlage v programu vodenja postopka pogosto zgolj zapis, da se za predmetni spor uporabijo določila, na primer, Obligacijskega zakonika ali pa določila z imenom in datumom navedene pogodbe, ki je predmet spora. Takšna opredelitev pravne podlage ne vpliva na pospešitev in koncentracijo postopka.

K temu cilju tudi ne prispeva navedba v programu vodenja postopka, da bo sodišče v zadevi predvidoma opravilo, na primer, tri naroke za glavno obravnavo. Tako namreč sodišča pogosto opravijo z obveznostjo, da naj program vsebuje število in datume narokov, na katerih bo sodišče izvajalo dokaze, če je to mogoče. Resničen vpliv na potek postopka bi imeli le vnaprej razpisani naroki, po možnosti razpisani v zaporednih dnevih ali časovno čim bolj strnjeno in ne več kot nekaj mesecev po opravljenem pripravljalnem naroku, pri čemer bi bilo iz programa razvidno, kateri dokazi bi se izvajali na katerem naroku in v zvezi s katerimi pravno relevantnimi dejstvi.

Časovna predvidljivost razpisa narokov res ni vedno mogoča, zlasti ne, če je v zadevi treba izvesti dokaz iz izvedencem, gotovo pa ne, če sodišče nima nadzora nad tem, koliko vlog z novimi dejstvi in dokazi bodo stranke še vložile ter kdaj nameravajo to storiti. Tu zakonodajalec sodnikom ni naredil usluge, saj po eni strani omejitev števila pripravljalnih vlog v programu vodenja postopka ni izrecno predvidena, po drugi strani pa je v zakon izrecno zapisana pravica strank, da lahko po pripravljalnem naroku tudi brez poziva sodišča neomejeno vlagajo

⁹ Glede na to, da se je zakonodajalec skliceval na institute arbitražnega prava, zlasti na ICC Rules of Arbitration in na Ljubljanska arbitražna pravila, lahko ugotovimo, da ta vsebujejo bistveno več procesnega instrumentarija, ki arbitrom omogoča nadzor nad potekom postopka, zlasti tudi kar se tiče omejitev števila in obsega vlog – primerjaj na primer 23. in 24. člen ter Appendix IV ICC Rules (dostopno na: <<https://iccwbo.org/dispute-resolution-services/arbitration/rules-of-arbitration/>>); 25. člen Ljubljanskih arbitražnih pravil (dostopno na: <<http://www.sloarbitration.eu/Arbitrazna-pravila-SI>>).

¹⁰ Zobec v: Ude in dr. 2005, str. 364.

pripravljalne vloge (četrti odstavek 286. a člena ZPP). Čeprav so pomisleki, ali lahko ob takšni zakonski podlagi sodnik določi število vlog po pripravljalnem naroku,¹¹ utemeljeni, menim, da bi v praksi taka rešitev vendarle lahko učinkovito delovala. Če bi se stranke s sodiščem o takšni omejitvi, torej o številu vlog in roku, v katerem jih bodo vložile, na pripravljalnem naroku dogovorile, če bi tak program vodenja postopka vseboval še vnaprej razpisane naroke in če bi sodišča dosledno upoštevala določbe o prekluziji vlog, vloženih nepravočasno pred narokom, bi bilo primerov, ko bi stranke nenapovedano vlagale dodatne vloge, malo.

Omejitev števila pripravljalnih vlog po noveli ZPP-E je tako ostala na pol poti, kajti omejitev je vendarle predvidena v obdobju pred pripravljalnim narokom. Stranke lahko brez poziva sodišča vložijo le vsaka po dve pripravjalni vlogi, in to najpozneje 15 dni pred pripravljalnim narokom. Ta omejitev pa, zaradi prej navedenih pomanjkljivosti novele, ne le da ne prispeva k pospešitvi postopka, ampak v njem ustvarja anomalije. V primerih, ko sodišče pripravjalni narok razpiše skupaj z narokom za glavno obravnavo, torej v veliki večini primerov, omejitev omogoča, da stranke v postopku pred pripravljalnim narokom taktizirajo. Ena stranka lahko čaka z vložitvijo vloge do 15 dni pred pripravljalnim narokom in drugi s tem onemogoči odgovor. Sodišče v takem primeru drugi stranki običajno dovoli vložitev vloge bodisi na naroku za glavno obravnavo bodisi v na glavni obravnavi določenem roku, a s tem je kakršnakoli praktična korist omejitve glede pospešitve in koncentracije postopka odpravljena. Še več, nepredvidljiv potek postopka je celo poudarjen. Vlogi take stranke namreč nato sledi nova vloga nasprotna stranke, tej spet odgovor in tako dalje, brez učinkovitega nadzora in časovnega načrta.

Določba o omejitvi števila pripravljalnih vlog pred pripravljalnim narokom pa tudi ni preprečila prakse, ki spodbuja kopičenje pripravljalnih vlog. Omejitev se nanaša namreč le na vloge brez poziva sodišča. Sodišča pa, vse odkar je bila ta možnost uvedena z novelo ZPP-D,¹² pogosto ravnajo tako, da že od prejema odgovora na tožbo naprej ob vročitvi vsake vloge s pozivom določijo rok za odgovor. Ta rok je velikokrat brez posebnega premisleka določen na 15 dni, ne glede na obseg vloge, na katero se odgovarja, in zlasti ne glede na datum, ko sodišče namerava razpisati pripravjalni narok oziroma narok za glavno obravnavo. Ta se običajno izvede od 6 do 12 mesecev po vložitvi odgovora na tožbo, na bolj obremenjenih sodiščih pa še več.¹³ S tem se število vloženih pripravljalnih vlog do naroka hitro namnoži.¹⁴

¹¹ Primerjaj Galič 2017a, str. 10.

¹² Uradni list RS, št. 45/08.

¹³ Poročevalec DZ, EPA 1650-VII z dne 5. 12. 2016, str. 177.

¹⁴ Primerjaj tudi Hajtnik.

3. Vročanje

Dolgoročno najpomembnejše spremembe, ki jih novela ZPP-E uvaja glede vročanja, bodo gotovo določbe, ki urejajo oziroma nadgrajujejo možnost elektronskega vročanja. Te bodo, skupaj s preostalimi določbami glede možnosti elektronskega poslovanja, prispevale k pospešitvi in večji preglednosti postopka – ko se bodo le začele uporabljati.¹⁵ Ob sprejetju novele je bilo načrtovano, da bodo sodišča v pravnih postopkih začela elektronsko poslovati leta 2019, ko bodo izpolnjeni tehnični pogoji, a se to še ni zgodilo.¹⁶ Praktične izkušnje iz tistih postopkov, pri katerih elektronsko poslovanje že poteka, pa kažejo, da bo uspešnost odvisna zlasti od zanesljivosti delovanja informacijskega sistema.

Z vidika praktičnega poslovanja odvetnikov je pomembnejša novost izrecna uvedba vročanja v poštni predal (139.b člen ZPP). Tak način vročanja se je v praksi odvetnikov sicer že uporabljal, a je, zaradi neenotnega stališča sodne prakse glede veljavnosti takega vročanja, izrecna ureditev dobrodošla.¹⁷ Ker tudi pri vročanju v poštni predal velja razlika med osebnim in navadnim vročanjem, se v teoriji pojavljajo pomisleki, da je s tem sistemsko vgrajena možnost, da stranka vedno lahko doseže petnajstdnevni zamik pri osebni vročitvi.¹⁸ Vprašanje je povezano s kritiko v praksi prisotnega načina sprejemanja pošiljk pravnih oseb in odvetnikov, ko se osebno vročana pošiljka ne prevzame takoj »v roke«, pač pa vročevalec v poštnem nabiralniku pusti obvestilo o vročeni pošiljki, ki jo naslovnik nato lahko v roku 15 dni prevzame na pošti. S tem naj bi prihajalo do zamud pri vročanju in v določenih primerih tudi do hudih kršitev ustavnih procesnih jamstev.¹⁹ Ta kritika je bila v noveli ZPP-E naslovljena z določbo, da uslužbenec pošte ob dvigu pisanja preveri, ali naslovnika na pošti čaka še kakšno sodno pisanje. V takem primeru uslužbenec pošte naslovniku izroči vsa sodna pisanja, ki se vročajo osebno. Če jih naslovnik noče sprejeti, se šteje, da je sprejem pisanja odklonil (sedmi odstavek 142. člena ZPP, vsebinsko enako pa za elektronsko vročanje šesti odstavek 141.a člena).

Čeprav ne gre ugovarjati, da kritizirana praksa sprejemanja osebno vročanih pisanj ni (bila) skladna z namenom zakona, in tudi ne, da povzroča zamude in nepredvidljivost postopka, pa je z vidika presoje ustreznosti zakonske rešitve pomembno analizirati vzroke za takšno ravnanje. Prepričan sem, da večina odvetnikov redno sprejema sodno pošto in da tudi v primeru, ko določene pošiljke ne prevzame »v roke«, temveč jo dvigne na pošti, razlog za to ni namerno zavlačevanje postopka. Bolj gre za željo odvetnika, da si zagotovi primeren čas za kvalitetno

¹⁵ Možnosti elektronskega poslovanja je sicer uvedla že novela ZPP-C (Uradni list RS, št. 52/07) leta 2007.

¹⁶ Ude in dr. 2017, str. 34.

¹⁷ Ude in dr. 2017, str. 55 in tam citirana sodna praksa.

¹⁸ Galič 2018, str. 28.

¹⁹ Galič 2018, str. 28. Primerjaj tudi Galič 2010.

pripravo vloge, pri kateri se bo običajno srečal z (nesorazmerno) kratkim rokom. Pri tem težava ni le časovna organizacija lastnega dela, temveč tudi – kar se pogosto pozablja – čas za zagotovitev potrebnih podatkov in dokazov. Za pridobitev teh odvetnik večinoma ni odvisen le od samega sebe, temveč nujno potrebuje sodelovanje (relevantnih oseb) stranke. Zato je poleg morebitne zasedenosti ali odsotnosti odvetnika iz pisarne relevantna tudi zasedenost oziroma odsotnost stranke, katere stališče o dejanskih vprašanjih in aktivnost pri zbiranju dokaznega gradiva potrebuje.

Sistemskega smiselnega načina odprave takšne prakse je zato nadzor nad številom in časom vlaganja vlog ter s tem povezano zagotovitev ustreznega časa za pripravo vlog. Glede dosledne zagotovitve takšnih možnosti v postopku je bila, kot pojasnjeno, z novelo ZPP-E zamujena priložnost. »Rešitev«, ki jo je ubral zakonodajalec, pa očitno izhaja iz napačnega razumevanja vzroka in zato možnosti zastojev v postopku pri vročanju ne preprečuje, temveč jih še povečuje. Če je prej odvetnik, ki je posegal po praksi izogibanja vročitve »v roke«, to počel le pri tistih pošiljkah, pri katerih je pričakoval izdatno vsebinsko delo, potrebno sodelovanje stranke in (pre)kratek rok, zdaj zaradi določbe o izročitvi vseh prispelih pošiljk naenkrat ravna tako pri vseh pošiljkah, ki se vročajo osebno, vključno z vabili na naroke. Zdaj namreč zaradi ene pošiljke, za katero odvetnik ocenjuje, da potrebuje ustrezen čas za odgovor, na pošti »stojijo« vse preostale pošiljke, dokler se ne prevzame kritična.

Z določitvijo možnosti vročanja v poštni predal je tako res vgrajena možnost (do) petnajst-dnevnega zamika pri vročanju, obenem pa se zaradi določbe o izročitvi vseh pošiljk naenkrat ta slaba praksa zamika pri vročanju v postopkih še povečuje. Po mojem mnenju bi bil napačen odziv na to prakso navadno vročanje vseh pripravljalnih vlog, če bodo sodišča nadaljevala svojo slabo prakso določanja 15-dnevnega roka za odgovor, in sicer ne glede na obseg vloge, na katero se odgovarja, in siceršnji časovni potek postopka. Ustrezen dolg rok za odgovor na vlogo, zlasti če je določen v okviru vnaprej predvidenega časovnega načrta postopka, na časovni potek postopka ne vpliva negativno, temveč ravno nasprotno. Na to je opozorila teorija,²⁰ očitno pa to vsaj do neke mere razume tudi zakonodajalec, ki je z novelo ZPP-E podaljšal tako rok za pritožbo kot tudi običajno najkrajši dopustni rok za vlogo po 286.a členu ZPP.²¹

4. Postavljanje zahtevkov in dokazovanje

Novela ZPP-E je v zakon vnesla tudi številne novosti, ki strankam olajšujejo možnost ustreznega oblikovanja tožbenih zahtevkov in dokazovanja. To so zlasti določbe o stopničasti tožbi, predpravnem izvedenskem mnenju, varovanju poslovne skrivnosti in edicijski dolž-

²⁰ Galič 2018, str. 50.

²¹ Poročevalec DZ, EPA 1650-VII z dne 5. 12. 2016, str. 185.

nosti. Za tehtnejšo oceno teh sprememb je sicer minilo še premalo časa, a kljub temu velja opozoriti na nekatere praktične pomisleke.

Pri stopničasti tožbi gre za možnost sočasnega uveljavljanja dveh zahtevkov zoper isto toženo stranko tako, da se s prvim zahtevkom opredeljeno zahteva pridobitev določenih dejstev in dokazov, določitev drugega zahtevka pa je pridržana do pridobitve dejstev in dokazov na podlagi prvega zahtevka, na katerega se drugi zahtevek opira. Tako tožbo je torej mogoče vložiti, ko ima tožnik zahtevek za posredovanje informacij utemeljen v materialnem pravu – bodisi v zakonu bodisi v pogodbi. Čeprav se je mogoče strinjati s pomislekom, da je domet instituta s tem precej omejen, ker ne omogoča uporabe v primerih, kadar pridobitev informacij ni neposreden predmet zahtevka,²² vendarle pomeni pomembno izboljšavo glede na možnosti, ki so bile na voljo pred novelo ZPP-E. Prej je moral namreč tožnik, če si je glede drugega, na primer denarnega zahtevka želel zagotoviti pretrganje zastaranja, objektivno kumulirati zahtevek na posredovanje informacij z drugim zahtevkom, pri čemer je tega drugega moral navesti »na pamet« in zanj tudi plačati sodno takso.

Vpliv na lažje oblikovanje tožbenega zahtevka naj bi imel tudi nov samostojni dokazni postopek z izvedencem, ki ga – na predlog stranke – sodišče postavi pred pravdo. Institut vsekar ni neproblematičen, saj odpira številna praktična vprašanja.²³ Dokazi z izvedencem imajo običajno veliko težo oziroma vpliv na končni uspeh v postopku; stranka, ki se z izvedenskim mnenjem ne strinja, je praviloma v zelo težavnem položaju, da doseže izvedbo dokaza z novim izvedencem. Ključno je, da stranka lahko vpliva na formulacijo vprašanj za izvedenca – torej da postavi svoja vprašanja ter tudi komentira vprašanja sodišča in nasprotne stranke. Da pa stranka to lahko stori, mora imeti možnost ugotoviti, katera dejstva so pravno odločilna, kateri drugi dokazi so na voljo oziroma za kakšen zahtevek sploh gre. V primeru predpravnega izvedenskega mnenja si je težko predstavljati, da bo toženi stranki to omogočeno v polni meri.

Vprašljivo je tudi, ali institut res pomeni dodano vrednost v postopku z vidika stiske tožeče stranke glede oblikovanja zahtevka. Za to, da stranka lahko postavi svoj zahtevek, zadošča, da ima na voljo dovolj informacij o dejstvih, ki jih zatrjuje, ni pa nujno, da so ta dejstva tudi že dokazana. Ustrezne trditve pa lahko postavi tudi na podlagi zasebnega izvedenskega mnenja, ki si ga pred pravdo pridobi sama in ki nima moči dokaza. V zvezi s tem tudi ne bi smela biti v stroškovno bistveno slabšem položaju, saj mora tudi stroške predpravnega izvedenskega mnenja založiti vnaprej, stroške zasebnega izvedenskega mnenja pa prav tako lahko uveljavlja kot stroške, ki so bili potrebni za pravdo (po 151. členu v povezavi s 155. členom ZPP).²⁴

²² Galič 2018, str. 32.

²³ Primerjaj Galič 2018, str. 36.

²⁴ Primerjaj tudi sodbo VS RS II Ips 195/2015 z dne 14. 4. 2016.

V zvezi z olajševanjem položaja strank v postopku je treba omeniti še spremembe glede edicijske dolžnosti, vključno z določbami o varstvu poslovnih skrivnosti. Na splošno je mogoče oceniti, da so spremembe ustrezne. V praksi utegne biti zelo koristna zlasti obveznost izročitve listine tudi, kadar gre za obveznost, utemeljeno na pravnem poslu (in ne le na zakonu), prav tako je smiselna ukinitvev možnosti stranke, da odkloni izročitev listine, če bi s tem sebe spravila v hudo sramoto ali precejšnjo premoženjsko škodo. Nabor možnosti, ki jih ima sodišče v zvezi z (ne)razkritjem podatkov, kadar so ti poslovna skrivnost, je dovolj širok, da se omogoči učinkovito pravdanje.

5. Pravna sredstva

Spremembe, ki jih novela ZPP-E prinaša glede pravnih sredstev, so sistemsko morda celo najpomembnejše. V prvi vrsti gre tu za dokončno ukinitvev glede na vrednost predmeta dovoljene revizije, pomembne pa so tudi določene novosti na pritožbeni stopnji.

Utemeljena je ugotovitev zakonodajalca, da sta razveljavitev prvostopenjske odločbe in njena vrnitev v novo sojenje med najpomembnejšimi vzroki za dolgotrajnost pravnih postopkov.²⁵ Kot ugotavlja tudi teorija, ima to negativne posledice tako na čas trajanja postopkov kot na višino stroškov in njihovo predvidljivost.²⁶ Čeprav je že novela ZPP-D²⁷ dala na voljo dovolj podlage, da se o zadevi v čim več primerih dokončno odloči na drugi stopnji, pritožbena sodišča te možnosti v praksi niso dovolj pogosto uporabljala. Novela ZPP-E je zato uvedla možnost pritožbe zoper razveljavitveni sklep in ta v praksi že daje zelene učinke. Odločb Vrhovnega sodišča, s katerimi bi bilo tem pritožbam ugodeno, sicer še ni veliko, a očitno je že zgolj zave-danje o možnosti te pritožbe vplivalo na zmanjšanje odstotka razveljavitvenih sklepov.²⁸

Z vidika dnevnega odvetniškega dela pa je najpomembnejša novost na pritožbeni stopnji zagotovo podaljšanje roka za pritožbo zoper sodbo na 30 dni. Sprememba je bila nujna, saj 15-dnevni, nepodaljšljiv rok za pritožbo zoper sodbo v obsežnejših zadevah gotovo ni bil primeren oziroma je bil celo ustavnopravno sporen.²⁹ V praksi sicer določene težave povzroča dejstvo, da je rok za pritožbo zoper sklep ostal 15 dni, nekatere prvostopenjske odločbe pa v

²⁵ Poročevalec DZ, EPA 1650-VII z dne 5. 12. 2016, str. 5.

²⁶ Galič 2018, str. 52.

²⁷ Uradni list RS, št. 45/08.

²⁸ Tako so, na primer, po podatkih sodne statistike leta 2016 slovenska višja sodišča v civilnih zadevah prvostopenjsko sodbo razveljavile v približno 18 odstotkih, leta 2019 pa v približno 14 odstotkih primerov. Podatki o sodni statistiki so dostopni na spletnih straneh <<http://www.podatki.gov.si/dataset/sodna-statistika-bilten>> in <http://mp.arhiv-spletisc.gov.si/si/obrazci_evidence_mnenja_storitve/uporabni_seznami_imeniki_in_evidence/sodna_statistika/index.html>.

²⁹ Primerjaj Čeferin.

izreku vsebujejo tako sklep kot sodbo, ki sta vsebinsko povezana.³⁰ Ustrežnejše bi bilo, da bi zakon dopuščal, da lahko prvostopenjsko sodišče v takih primerih dovoli enotno pritožbo v roku 30 dni.

Ukinitev glede na vrednost predmeta dovoljene revizije je, vsaj v odvetniških krogih, povzročila veliko pomislekov. Ti so se nanašali zlasti na vprašanje kakovosti sojenja na drugi stopnji.³¹ Sam menim, da pomisleki niso utemeljeni, in se strinjam s stališčem, da je ravno reduciranje sodne prakse Vrhovnega sodišča izrazito koristno tudi z vidika odvetniškega dela.³² Precej bolj kot absolutna možnost vložitve revizije – in sicer ne glede na pomembnost zadeve oziroma vrednost spora – na možnost učinkovitega uveljavljanja pravic vpliva konsistentna in zlasti bolj obvladljiva sodna praksa najvišjega rednega sodišča. Pri tem je seveda ključno, da so kriteriji za dopustitev revizije transparentni in v praksi dosledno izpeljani.³³

6. Sklep

Ugotovimo lahko, da je novela ZPP-E v zakon vnesla pomembne spremembe, ki močno vplivajo tudi na potek in vsebino odvetniškega dela. V prvi vrsti gre tu za določbe v zvezi s pripravo za glavno obravnavo. Zaradi pretirane previdnosti in nedoslednosti rešitev cilj zakonodajalca glede pospešitve in koncentracije postopka v zvezi s temi spremembami ni bil dosežen. Kljub temu bi novela lahko imela večji učinek, če bi bil namen njenih določb v praksi dosledneje spoštovan. Ločeno razpisovanje pripravljalnega naroka in naroka za glavno obravnavo, temeljita izvedba programa vodenja postopka ter soglasje strank in sodišča glede števila in časa vlaganja pripravljalnih vlog bi lahko pomembno pripomogli k hitrejšemu, kakovostnejšemu in bolj predvidljivemu pravnemu postopku.

Z nekaterimi določbami je zakon po sprejetju novele ZPP-E tudi pomembno izboljšal možnost kvalitetnega pravedanja, predvsem sta koristni uvedba stopničaste tožbe in bolj smiselna ureditev edicijske dolžnosti. Nekatere spremembe v tej smeri pa so bile vendarle sprejete prehitro. Zlasti pri uporabi instituta predpravnega izvedenskega mnenja bi lahko prišlo do učinka, ki bo ravno nasproten od predvidenega.

Glavne spremembe pri postopkih s pravnimi sredstvi pa so po večini ustrezne ter že pozitivno vplivajo na potek pravnega postopka in na vsakodnevno odvetniško delo.

³⁰ Na primer sodbo o zavrnitvi dajatvenega zahtevka zaradi zastaranja in sklep o zavrnjenju tožbe glede vmesnega ugotovitvenega zahtevka zaradi pomanjkanja pravnega interesa.

³¹ Primerjaj Mnenja in predlogi Odvetniške zbornice Slovenije glede sprememb in dopolnitev novele Zakona o pravnem postopku z dne 5. 9. 2016.

³² Galič 2018, str. 56.

³³ V prvi vrsti gre za konkretizacijo pravnega pojma »pomembno pravno vprašanje«. Primerjaj Betetto.

Literatura

- BERGANT RAKOČEVIĆ, Vesna. Bistvene novosti in spremembe po ZPP-E v pritožbenem postopku. *Pravni letopis*, 2017, str. 137–144, 252–253.
- BETETTO, Nina. O nekaterih vprašanih dopuščene revizije po ZPP-E. *Odvetnik*, 2019, letn. 21, št. 4, str. 7–15.
- ČEFERIN, Rok. Petnajstdnevni rok za vložitev pritožbe – kršitev pravice do pravnega sredstva?. *Pravna praksa*, 2013, letn. 32, št. 39, str. 9–10.
- GALIČ, Aleš. Vročanje pravnim osebam, podjetnikom in odvetnikom. *Pravna praksa*, 2010, letn. 29, št. 5, str. 22.
- GALIČ, Aleš. Priprava glavne obravnave po noveli ZPP-E. *Odvetnik*, 2017a, letn. 18, št. 3, str. 8–12.
- GALIČ, Aleš. Ugotavljanje dejanskega stanja na prvi in drugi stopnji v pravnem postopku. *Zbornik 43. Dnevi slovenskih pravnikov*, 2017b, št. 6–7, str. 1270–1278.
- GALIČ, Aleš. *Zakon o pravnem postopku (ZPP) (neuradno prečiščeno besedilo) z uvodnimi pojasnili k spremembam zakona*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2018.
- HAJTNIK, Zoran. Raziskava prakse določanja rokov za opravo procesnih dejanj po 286.a členu ZPP in vpliva dolžine določenih rokov na nadaljnji postopek. *Podjetje in delo*, 2014, letn. 40, št. 1, str. 153–180.
- LEVOVNIK, Jure. Priprave na glavno obravnavo in glavna obravnava po noveli ZPP-E. *Odvetnik*, 2017, letn. 18, str. 12–14.
- UDE, Lojze, GALIČ, Aleš (red.), in dr. *Pravdni postopek: zakon s komentarjem*. 2. knjiga. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2005.
- UDE, Lojze, RIJAVEC, Vesna, KERESTEŠ, Tomaž, EKART, Andrej. *Zakon o pravnem postopku z novelo ZPP-E, z uvodnimi pojasnili*. Ljubljana: IUS Software (GV Založba), 2017.